

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA, pessetas 1'60.—EXTRANGER, 2'50.

ELS APOSTOLS DEL TRABALL

Carlos Marx
Alemany, fundador de la «Internacional».

August Bebel
Diputat socialista alemany.

Joan Jaurés
Diputat socialista francès.

Enrich Vanderbelde
Diputat socialista belga.

Juli Guesde
Socialista francès.

Enrich Ferri
Jefe dels socialistas italiàns.

Pau Iglesias
Socialista espanyol.

Joan J. Morato
Escriptor socialista espanyol.

Matias Gómez
Socialista espanyol.

Jaume Vera
Socialista espanyol.

Toribio Reoyo
Socialista espanyol.

N. Bas y Socias
Redactor de la nostra «Secció Obrera».

SENSE negar la importància de la crisi financiera que, per causes que seria llarg explicar, s'ha produït sobtadament en la nostra ciutat estimada, cal reconèixer que per elements que may s'han distingit pel seu amor a Catalunya s'ha volgut donar-li unes proporcions que afortunadament no té ni arribarà a tenir.

Cert diari de Barcelona que no es precis anomenar i altres de Madrid, coneguts també per les seves maneres especialíssimes, han sigut els encarregats d'abultar el conflicte que a horas d'ara sembla estar ja en camí de resoldre's.

Lletres grosses y negras, d'aquelles que lo mateix serveixen per anunciar uns polvos dentífrics que l'assassinat d'un soberà o l'arribada d'un torero, s'han empleat en aquests periòdics per donar títol als articles que sobre la nostra situació escribían.

¡LA CRISIS DE BARCELONA!
¡CONFLICTO PAVOROSO!
¡BANQUEROS EN FUGA!
¡PANICO INMENSO!

No s'entusiasmin tan depressa, caballers. Barcelona es prou rica i forta per resistir victoriosament aquesta i altres més dures probas.

Cert que, com en tota batalla, hi ha hagut víctimes, però el camp no ha quedat sembrat de cadàveres, com suposaven certs *extranyables amichs* nostres, que quan de Catalunya's tracta, si bé es veritat que de lo que ha de favorir-la may se'n enteran, sempre están a punt per exagerar tot lo que pot perjudicar-la.

La reunió celebrada el dimecres per la representació solidària en el domicili del senyor Vallés y Ribot, para ocupar-se, entre altres coses, del pressupost de cultura, va acabar com era de preveure.

Homes els nostres diputats y senadors de diverses y oposades idees religioses, era impossible que en un assumpte que ab la religió s'ha volgut barrejar poguessin posarse d'acort. Se transigeix bonament en qüestions d'interessos, d'oportunitat, fins de matis polítich; en lo que no pot transigir-se es en assumptes de conciencia, quan realment es la conciencia la que parla.

Per aixó ens ha semblat perfectament lògica la resolució adoptada pels nostres senadors y diputats. Col·lectivament, no poden comprometre's a res, però cada hù en la seva esfera farà lo que la conciencia, la honrada conciencia li dicti.

Mentres uns y altres obrin ab llealtat, no pot demanarse més.

PIF-PAF

La diada de las vuyt horas

M sembla veure extesa pel passeig de Colón l'enorme professó obrera d'aquell primer de Maig de 1890, la primera de las manifestacions anyals resolta pel congrés internacional de París un any avans. Vint mil, cinquanta mil, ¡quí podia comptar aquella munió d'homes y de donas que semblava que no s'havia d'acabar may! Al davant, la comissió del partit socialista anava a entregar al governador Antúnez las demandas dels treballadors organitzats de tot lo món. La rierada s'aturà a la plassa de Palacio, negra de gernació, y va callar quant sortí al balcó la figureta del governador esquifida pel contrast. Silenci colossal, y la veu prima del representant del poder se desgranà damunt de la multitud com un ruixim d'aygua beneyta. No més arribaven a baix paraules deslligadas, al final dels períodes oratoris que s'endevinaven pel brassejar de panto-

mima. Eran las paraules de tots els governadors: *orden, prudencia, legalidad, discolor, rigor...* S'aturà la manifestació a la plassa, pero no s'isolgué, a trosos va seguir, ja invertebrada, allargant els tentáculos de pop per las vias de la ciutat. Li dolia a la multitud desferse sense emplear la força que se li sobreixia, y com que no sabia de quina manera servirse, lo qu'hauria pogut ser *revolució* degenerà en deplorables tumultes, que provocaren la dura repressió: cargas de la policia, cops de sabre, presons, suspensió de la Constitució, estat de guerra (?) y la tropa als carrers. L'espectacle d'aquell primer de Maig va ser representació concreta de l'incapacitat del poble treballador per apoderarse del poder. Al demati, quant desfilava quiet, omplint las grans arterias de la ciutat, era una massa irresistible; no calían explicacions ni comptes, aquells milers d'homes, aplegats ab una resolució idéntica, feyan un doll d'energia que cap força pública hauria pogut comprimir. Pero els faltava l'organización interna qu'havia de dirigir l'esforç col·lectiu, mantenir la cohesió conscient y l'intensitat de l'acció: el gegant, trossejat a la tarde, s'anà disolgent en collas de convulsionaris. La repressió l'hauria provocada la revolució, si el poble obrer n'hagués estat capaç; no n'era y va respondrer ab el motí desgavellat y suicida. Després, las accions y reaccions anaren seguintse, degenerant el motí en l'atentat solitari, fins a reduhirse la revolució redemptora a l'absurdo de l'infame bomba d'escalaleta...

Els organitzadors de la manifestació no hi anavan a la revolució immediata. Mandataris del congrés internacional obrer del 1889 a París, havian de presentar, a Barcelona com a totes las ciutats del món, la mateixa demanda als poders públics, reduhida a una serie de milloras en las condicions del treball, que constituheixen el programa mínim del partit socialista. No volían mórur un alsament revolucionari, y tampoch podían esperar que se'ls dongués desseguida lo que demanavan de baix al carrer. Per aixó potser el plan, uniforme per tot el món, no era prou encertat. Si no se'n espera un guany positiu, immediat, ve a ser una manifestació purament sentimental, plena de perills, allà ahont els obrers no estiguin avesats a la disciplina voluntaria de l'associació permanent. Els mateixos antecedents del plan els senyalan els perills. La manifestació del primer de Maig ve de l'América del Nort, y de l'Australia; els americans (Federació de sociétats professionals y Caballers del Treball) ne foren els iniciadors ja pel 1865, quant resolgueren exigir las vuyt horas de jornal máxim, no per sanció legal, sino per imposició dels mateixos obrers, que havian de deixar el treball a tot arreu ahont els patrons no las donessin. Aqueix sistema de la *huelga*, adoptat després pels anarquistas, ha sigut sempre desastrós, y es el que se'ns va encomanar aquí ab els tristíssims resultats que tanta sanch y tantas llágrimas han costat. Als Estats Units, portá las terribles lluytas socials del 86; ab las inicuas execucions de Chicago, y las dels norantas, quan las vagas generals de carrilayres y metalúrgichs treyan pels camins als policías de l'empresa Pinkerton que cassavan als treballadors com si fossin bestias. Els australians, primer al Abril, y després al 1.er de Maig han celebrat la festa de la victoria, per que ja tenian las vuyt horas.

La decisió del congrés de París, que no volia la vaga com a medi de coacció ni sancionava un fet, era donchs una cosa nova al llensar al carrer a las multituds obreres per una demanda als poders públics. Al 1890, l'espectacle fou formidable: alemanys, belgas, francesos, italians, inglesos, austríachs, magyars, espanyols, milions d'homes plantaren cara als governs per exigir lo que se'ls debía. Després, cada any s'ha repetit la manifestació, minvant casi per tot arreu l'afluencia de treballadors, sense resultat positiu. Las vuyt horas que han guanyat els minayres y ls metalúrgichs d'alguns països, y la reducció seriada de las horas de jornal que's fa per ley a Fransa, se deuen a moviments nacionals.

A Espanya, del primer de Maig, no se'n ha tret res de bó. El partit socialista ha perdut la cohesió de quinze anys enrera y's pot dir que no conta més que ab el nucli de Madrid, molt important, aixó sí, y ab l'agrupació de sociétats vizcaïnas. A Catalunya s'han desbandat las sociétats afiliadas, que vint

anys enrera formavan el fonament de la Unió General de Treballadors, y tenian el Centre que se'n ha anat a Madrid, ahont ha pogut comprarse'l palau d'un antic llinatge de la noblesa. De Barcelona sortí la primera demanda de las vuyt horas, el 18 de Novembre de 1886, suscrita per 136 associacions obreras.

S'ha estroncat aquella impulsó entremitj de convulsions tristíssimas. L'han acabada d'ofegar la prepotència dels governs y la malehida corrupció d'uns quants mentiders que enlluhernavan als desventurats treballadors, esclaus de la ignorancia, ab la prometença de la revolució política que'ls havia de deslliurar tot d'una. Ara está tot disgregat; pero no está res mort. Ara'l nostre deber es el de recullir als desbandats y ferlos dignes de las reivindicacions que'ls han d'enlanyrar a la condició de ciutadans independents.

Es la tasca dels republicans joves, que comensin per apartarse dels vells; vells d'anys y vells d'esperit. Prou xarramecas y exhibicions, prou rucadas declamatorias d'aqueixos morts insepults que parlan de la democracia als diaris y als meetings per ficarse al llit o ajudar a la reacció, quan no se'n té de parlar sino que's té de practicar.

Avuy per avuy, es un deber pel demócrata—y, enteneuho bé, es un cas de conveniencia pels benestants que frueixen de las riquezas y del poder—anar ab obras, no ab paraulas, al millorament del poble treballador. Al mateix temps que li donem estudis per l'educació del enteniment y de la voluntat, hem de salvarlo dels martiris del treball d'esclau y de cuydar de que la familia obrera no passi gana. ¿No us cau la cara de vergonya, liberals, republicans, demócratas, pensar que'ls conservadors han hagut de fer lleys per salvar—es mentida, pero se'n poden alabar—a las criaturas y a las donas desangradas per amos sense conciencia? Escoltéme, liberals, demócratas, republicans, qu'ara es l' hora. Juntemnos per l'obra santa de la redempció del poble; no cal fer més discursos, no cal anar a las barricadas, no cal—si us esparvera—preparar el colectivisme. Tenim un programa fet, una plataforma segura. El govern d'Alemanya ha abolit els Consums, ha fundat las pensions pels vells y pels malalts, que'l govern de Fransa estudia; el govern de la Gran Bretanya ha donat las vuyt horas de jornal máxim als obrers de la Marina; el govern de Suissa ha abolit l'exercit permanent. ¿Qué us pot espantar a vosaltres renovadors, revolucionaris, de lo que ja han fet els governs?

Juntemnos, companys, ab els socialistas per la feyna d'ara. Ells ja venen de bona fé, per l'obra de l'educació a Barcelona. Deixém, si us plau, las doctrinas de banda. No hi fa res. Bona voluntat y bona fé hi hagi. ¿Qué hi teniu que dir, els que no esteu tarats per l'explotació d'altres homes; qué hi teniu que dir al programa d'acció que'ls treballadors organitzats demanan al 1.er de Maig? Considerem que de l'acció socialista n'ha vingut en deu anys la salvació de la democracia francesa, y la impossibilitat de la guerra europea... Jo us el proposo, el programa d'acció—mentres caminém cap a la República renovadora—per a incluírlo a las lleys y per a ferlas cumplir:

Limitació del jornal pels adults a vuyt horas de treball.

Prohibició de treballar a las criaturas de menos de 14 anys, y rebaixa del jornal a sis horas per els noys y noyas de 14 a 18 anys.

Abolició del treball de nit, a excepció de ciertas industrias que no poden parar.

Prohibició de fer treballar a la dona en las industrias nocivas al seu organisme.

Abolició del treball de nit per a las donas y els menors de 18 anys.

Descans seguit de 36 horas cada semana per els treballadors.

Prohibició d'industrias insalubres.

Supressió de treball a pessas y per subasta.

Supressió de pagos en comestibles y de cantinas patronals.

Inspecció de tallers y fábricas, inclouenthi l'industria doméstica, per delegats que l'Estat pagarà; la meytat obrers, al menos...

¿Qué me'n diheu, republicans?

Migí Pons

PRIMER DE MAIG

«Es el primer de Maig nostre gran día! Tots els fills del Treball devém honrarlo, y ab convicció superba respectarlo porque es un jorn de pau y de alegría. Es la inicial que'ns don' certera guía per arribar a un lloch que al explorarlo jamay ens cansarém de venerarlo per la grandiositat qu' en ell hi n'ha. Obrer universal! Tú que traballas, si vols ser digno y fort, alsa la testa y aferma dita fetxa redemptora! Ciutadà universal! Tú que batallas, celebra ab fondo orgull la hermosa festa, de la soberanía precursora!

ANDRESITO

No havent arribat a temps l'acostumat original del nostre company de Redacció en **Gabriel Alomar**, ens veyém obligats a aplasar per la próxima semana la publicació del seu article, que tracta de la qüestió RULL.

Paraulas d'un amich

Solicitada per un amich nostre la opinió d'En Jaume Carner sobre'l 1.er de Maig, l'eloquent diputat pel Vendrell ha tingut la bondat d'enviar-me aquestes expressivas ratillas, quina lectura recomaném al poble treballador:

«Sempre que parlo o escribo de qüestions obreras, poso un gran compte en no adular a la multitud, al proletarià, escambell quasi sempre dels polítichs.

«Ja sabs que he cregut sempre que'ls obrers tindrán de redimirse per son propi esforç, avensant en problemas concretos y fugint de doctrinarismes que fa més de cinquanta anys que deturan sa marxa cap al seu benestar.

«La gran organizació del treball ha de servirse dels partits polítichs radicals per que'ls ajudin en sas concretas reivindicacions, y res més.

«Cada 1.er de Maig que passi y aixó encarni en la mentalitat obrera més y més, se farà camí de redempció.

JAUME CARNER

Res de festas

H i hagué un temps en que el Primer de Maig feya por a la burgesia. Era una incògnita, lo desconegut, lo que's tem. Al apropiarse aquella data tot se tornava cabalas y conjeturas horripilants. El secular esclau, tip de ser l'escarni de tots, empunyava una bandera y la feya tremolar amensadora. No sabia ab certesa lo que volia; pero

L'elegit d'una jova marquesa

Jo sé un quènto que, a força d'esser naturalista, sembla romàntich, y us el vull contar.

Figureuse la gòtica finestra, rovellada de molsa, d'un vell castell, oberta de bat a bat als sanitosos ayres del món modern. ¿Qué us diré jo!... Imagineuse una mena de cadavre de senyor feudal, cansat de cruspisse'ls drets y las vidas dels pageos de passadas centurias, petrificat y extés al cim d'un puig, voltat de boscos verts y ufanosos, que ara, de cop, obra un ull y veu, sense esperarse, tota la visió del món socialista que li cau damunt. Es aixó lo que us vull contar.

La marqueseta Blanca María de Puig-d'Or, tenia sentiments exquisits y un'ànima fortalecida per idees propies. Havia llegit als més humanistas pensadors moderns. Pintava y escribia millor. Y aixó feya que'l seu nom fos objecte de burlas dintre'ls nuclis de la daurada estupidesa aristocrática y motiu d'elogi merecut en els círculs artístich-intelectuals de son país.

La major part del any vivia a montanya, en l'històric castell dels passats, de cara al infinit y ben al cor de la natura, malgrat las queixas dels seus pares, dos sers degenerats, molt orgullosos de la noblesa dels pergamins y coraixuts de tot sentiment noble. Passavan tot l'any a la Cort, dintre'l femer de la vida autocrática, fruitint l'un y l'altre del adulteri.

La marqueseta, sortosament abandonada a la companyia d'una vella senyora de confiansa, s'anà fent y refinant d'esperit en la soletat.

Y aixis s'escapà de la mort. La seva rassa era una antiga nissaga de decrepits. ¡Bé ho deya prou la galeria de polsosos retratos del runós castell!... No se'n

veya ni un ab barba blanca. Tots eran joves, grochs y esprimatxats com una llarga familia de tísichs.

Sa mare, la última pubilla d'aquell casal, era feble, feble... ¡Y en lloch de casarse ab un home sapat, que li dongués sanitosos fills, s'enmaridà—obehint exigencias nobiliarias—ab un marqués tísich de complexió, borratxo y nafrat per tots els vicis. Dé tres fills, no més quedava la Blanca María; els altres dos, moriren del mal d'herencia.

Blanca María no's volia casar; tenia 27 anys, y n'havia desdenyat de partits!... Joves del gran món, millor dit, cadavres morals, vestits al darrer mot del luxo, sens altre resplandor que'l de las joyas, ni altre perfum que'ls del barber. ¡Preferia quedar-se per vestir sants!... Comprenia l'amor d'un'altra manera; robust, generós, conscient... Tot al revés d'aquells impurs elegants que tan poch tenian d'home. Y ella, que havia vist passar tantas vegades al Home pel mitj de la verdor dels camps, ab el rasclat damunt de l'ampla espatlla, espitregat y fort, primitiu, musculós, brassos y camas arremangadas, el desitjava vivament al home!... Somniava fonder la fortaleza del pagés ab el seny d'un ciutadà humanista.

Tota ella frisava d'amor, perfilant la imatge del elegit, en la solitud dels boscos.

Era arribada la tardor. Un vent gelat y tormentós tremia per las finestras y entrava bofartut per las junturas, arrancant ecos de caverna, sonoritats de panteó, de las entranyas del castell. Calia una reforma.

Vingueren operaris de ciutat: fadrins manyans y fusters, y una corrent de vida. saccejá els perns del edifici.

La jova marquesa, d'amagat, se'ls guaytava a tots. N'hi havia d'escardalenchs y malatissos,

d'ulls viciosos, d'ayre d'estúpida esclavitut, talment com aquells joves milionaris que l'havian demanada per muller, sino que duyan brusa y espardeñyas... Eran els mateixos ab diferent vestit.

¿La ciutat era contraria al Home?

No sapiguent qué pensar, va seguir la inspecció bon xic desanimada. Havia llegit que'l Poble's mantenia verge, vital, com un llevat de regeneració próxima y positiva de l'especie... ¿Y donchs? ¿Era també un poble ilusori el dels llibres? El veyea extenuat, no gayre més per la explotació burgesa que pels mateixos vicis que havian enneulit a la casta dels nobles.

En sa cambra d'estudi, enfilat en l'ampit de la finestra; un jove sapat cambiava las vellas frontissas menjadas pel rovell dels anys. El contorn de sa figura atlética era resplandent pel sol y destacava sobre'l blau del infinit.

—Que llibres!...—deya en aquell instant l'aprent que li donava las eynas, boy escudrinant la cambra.

—Oh, no'n fassis cas!...—va respondre'l fadrí.—Desde'l día que vaig anar de remendo a casa d'un senyor, per a mudarli el pany de la llibreria, y'm vaig trobar ab que casi tots els llibres eran capsas buydas ab el títul d'una gran obra al lloch, que no hi crech en las bibliotecas dels burgesos.

La jova marquesa, en comptes d'enfadarse, s'va amagar darrera la gran cortina, plena d'interés.

L'aprent va atansarse a la taula y confegí en alta veu:

—Bakou-ni-ne.

Y'l fadrí, com llensat per una força extranya, va saltar a terra, azafant el llibre febosament.

—¡Sí, sí!... Bakou-ni-ne... ¡dintre un castell feudal!... Y va esclafir una riallada franca, encensant yuans dents que'l tabaco no havia ennegrit. Després va

anar dihent, mentres tafanejava carinyosament tota la biblioteca: —¡Uy, uy! ¡Aixó no son capsas buydas!... Reclus, Darwin, Gorki, Maltus, Tolstoy, Kropotkine...

Y veyent que'l seu company, per matar l'estona, s'entretenia tirant micas de guix a un pobre vell que prenia'l sol, apoyat a la muralla del castell, va exclamar:

—Pots anar burlante dels altres, tú, mentres l'amo d'un castell feudal se'n riu de la teva ignorancia!... ¡Mira!... ¿No te'n donas vergonya qu'en aquest vell baluard de la tiranía hi hagi tot un munt d'obras revolucionarias que tú ni coneixes pel nom?

Un entusiasme creixent li flamejava als ulls. Ja no era'l fadrí manyà; poch se'n recordava de la finestra!... Era'l Home fort de cos y d'ànima. L'home instruhit que, de cop, a més de cent horas lluny del seu Centre de reivindicacions proletarias, de aquell Centre tan visitat per la policia, trobava'ls mateixos llibres, els mateixos amichs que, en ple-gant de la feyna, l'instruhiren, mentres molts dels altres treballadors perdian el temps y els quartos fent el burro ó bevent absent!...

Y posant altra volta els llibres al seu lloch, va cridarli al aprendent que tornava a tirar guix sense haberlo entés de cap paraula:

—¿Ab quin dret pots encartarte devant la societat, després, demanantli reformas?...

Blanca María de Puig-d'Or, la generosa y avensada escriptora, no desitjava més. S'estremí darrera la pesant cortina de sa cambra, com si veyés la realitat d'un somni llargament amanyagat. Y desde aquell moment lluminós en que s'encarnava, de sobre, a devant sen, l'home ideal, fort de muscles y d'idees, no pensá en res més que en la manera de fer viable, la realitat.

ESPATECH

quelcom trascendental onejava en aquella bandera, per quant la burgesia no 's sentia segura darrera 'ls murals de sos palaus ni darrera de sos canons. Movilisava totes las forsas, llansava al carrer tots sos esbirros, deixava anar tots els gossos de presa y els atiaa contra las munions que volfan exigir a sos explotadors, ab els punys crispats, un xich més de llibertat y de bonviure.

Pero tot passa en aquest món baix de tutelas religioses, polítiques y económicas. Y com que aquellas munions iradas no sabian formular directament sas reclamacions; com que aquells esclaus seculars se movian a impulsos de la intuició y s'ols de una manera vaga y indefinida havian vesllumat las prédicas dels apóstols de la emancipació humana, no faltaren quins, ab complacencia, varen prestarse a parlar en son nom als poderosos «suplicantoshi» justicia. Desde llavors el Primer de Maig deixá d'esser una esfinx. Els nous augurs del poble bonján, crédul y passiu, 's prenián la molestia d'oficiar davant del altar de la legalitat burgesa, aixecant l'hostia de la candidesa humana, demanant a la providencia governamental que fossin atesas sas oracions. La burgesia no tenia que dir sinó «amén». Havía desxifrat l'enigma. L'esfinx asserenava 'l front, y, pacienta, 's disposava a festejar la gran victoria de una nova y enganyosa promesa autoritaria-patronal.

Y a n' aixó quedá redubit el Primer de Maig: A una festa imbécil y anodina pera distracció y recreu de la burgesia. L'esclau pujava altre cop las escalas dels palaus y de las oficinas ministerials en demanda de una nova almoyna. ¡Festa de pau! ¡Festa del treball! Y vinga la premsa burgesa cantant alabansas a la sensatés del poble. Y vingan elogis a son esperit de concordia. Y palmas a la cordura dels festejants. S'havía trobat un santet més pera colocalo en el santuari de la farsa governamental y del fals humanitarisme. Doném gracias a la politiquería andante de nova mena que volgué mitjansar entre las munions de punys crispats, desheredadas del patrimoni universal, y els beattis possidentis, que vegeren allunyat el perill de una tempesta forjada per las minorias activas revolucionarias creyent que d'ella n'eixiria el llamp destructor. El perill passá...

Mes no hi fa res. Parlemne. No passá el perill pera 'ls privilegiats y pera 'ls defensors de tota mena de privilegis. Per més que la vella mentalitat de las multituds, una vegada acceptat el *cambiaso*, s'empenyi en festejar imaginarias victorias, persisteix encare la nova mentalitat de las minorias activas empenyada en transformar el modo de pensar, de sentir y d'obrar del proletariats, y un nou Primer de Maig apareix al horitzó, entremitj de boirinas pero més amensador que l'altre, porque es més conscient y menos sorollós. Per més que l'esclau del terrer, de la mina y de la fábrica hagi tornat a son atontament secular y entoni himnes a una forma de treball irracional que l'embruteix y li xucla tota la sanch, y 's prengui la llibertat de vagar un dia, aquella vella bandera, que a la burgesia pogué semblarli abatuda pera sempre, oneja encare al vent de totes las esperansas.

Y ni festa ni pau. Una remor de clams, sorda, continua, de tots els instants, s'extén arreu del planeta de la mort y de la civilisació burgesa. Reclama, torna a tenir veleitats d'exigencia. L'home vol esser lliure. Y ho será, porque 's va donant compte de que 'l sistema de convivencia social a base de capitalisme y de autoritat es un régimen injust que ofega la vida. Va comprenent, ja, que no pot haverhi festa allá hont subsisteix l'esclavatje económic, qu' es el sócol de tots els esclavatjes polítichs. Ja, va aprenent que no pot haverhi pau en una societat de interessos antagónichs en que 'ls associats—associats vulgas no vulgas, porque a la farsa 'ls penjan—se disputan a la grenya el milió y el tros de pá. Ja va comprenent que no hi pot haver concordia—armonia, com solen dir per aquí certs sociólechs ab vistas al privilegi de la possessió y de la vara, *radicals* de nom, ja que no van a l'arrel dels mals y de las injusticias socials, limitantse a podar aquesta ó aquella branca malalta que rebrota a cada primavera, obligantlos a nova poda—que no pot haverhi armonia, repeteixo, entre 'ls llops capitalistas y las esquiladas ovellas treballadoras.

El vell Primer de Maig es aquí, allí, y més enllá, per tot arreu, porque a tot arreu hi ha injusticia social, en forma de «vaga parcial» unas voltas, de «vaga general» otras, apuntant sempre contra l'arrel del egoisme antisocial, abandonant ja 'ls vells medis de combat consistentes en fiarho tot als bons oficis de gent pillastre y adoptant els de una «acció directa del proletariats», de pressió sobre 'ls defensors del privilegi, que 's va generalisant y enrobustint ab tanta empenta—a pesar de tots els momentanis y locals desalentaments propis de tota lluyta—que no es aventurat afirmar que donará molt que fer al adversari, totssut com un' ostra.

¿Y de qué 'ls haurá servit a n' els que varen desfigurat el significat y l'objectiu revolucionari de aquella primaveral data, aurora de la dignificació obrera? Absolutament de res.

Es ridícol, altament ridícol aquest desfilar de zeros ab unas quantas unitats al davant, cada any, en determinada diada, a tall de revista pacífica, camí de las oficinas del Estat, ab gest suplicant, ab la protesta sota l'aixella, demanant una justicia que allí resta oblidada. Qu' en aixó ha quedat el vell símbol revolucionari, gracias als consells dels pastors de las remadas. L'experiencia es feta.

No estém per festas. El proletariats ho va comprenent aixís. Y s'instruheix, pera ser autònom en sa acció, lentament, sí, pero s'instruheix; y s'organiza ja ab major llibertat, vacilant encare, sí, pero donant, a la fi, ab l'instrument de sa futura farsa: el sindicat revolucionari. Anirá adquirint la noció de sa dignitat individual y de classe, a mida que s'instruheixi y vegi que abdicant sa iniciativa en mans agenas se reduheix al paper de ninot de molas ó de fonógraf; enrobustirá sa voluntat ab l'exercici gradual de aquesta iniciativa, aplicantla en tots els instants de sa vida a la resolució dels conflictes que diariament se li presentan, y aquest esperit de iniciativa será efíca exemple pera desvetllar novas activitats al seu entorn; creixerá, per fi, aixís, gradualment y més ó menos sensiblement visible, pero sempre cert, un nou modo de pensar, de sentir y d'obrar, unas novas costums y relacions socials que acabarán per topar y entrar en conflicte defini-

Un grupo históric

EL GRAN SOCIALISTA ALEMANY CARLOS MARX, rodejat dels represantents de las diversas naciones que ab ell fundaren a Londres l'Associació Internacional dels Trballadors.

tiu ab els vells motllos del sentir, del pensar, del obrar y del relacionarse que la religió, l'Estat y els economistas de la burgesia s'empenyen en perpetuar.

No hi vol dir res que 'l vell Primer de Maig revolucionari s'hagi tornat una festa sonsa, un diumenge més. Ja s'esvahiran las escasas boiras que encare enterboleixen la clara comprensió del ideal. Sabém sobrerament que las multituds, educadas en l'obediencia, oscilan vacilants en totes direccions y fàcilment se deixan agafar pels cassadors d'alosas. Lo essencial es crear una forta minoria proletaria activa y conscient que pugua oposarse a la minoria activa burgesa, que es la que realment barra el pas a la evolució de las societats dret a una convivencia de sers lliures y iguals. Y aquesta minoria proletaria es la que fa onejar encare la vella bandera.

Si el Primer de Maig no ha de ser una data de revolució a plas fixo, tampoch deu haver de ser un xefis més pera divertiment de polítichs y amos, que

contemplan maliciosament somrihents la desfílada obrera darrera de las persianas dels balcóns de sas casas, quan no, més atrevits, s'associan, joh sarcasmel, a la manifestació inofensiva...

La emancipació integral del proletariats: emancipació moral, intelectual y económica, va a sortir del llibre y del sindicalisme obrer. La «acció directa» del proletariats, deslliurada de padrinatjes denigrants, matará el privilegi.

Y el Primer de Maig simboliza aixó a Europa: un augment del saber y de la conciencia obrera, un major esperit de classe y, per consegüent, de solidaritat, una major comprensió de que la seva farsa está en la conjunció de iniciativas individuals encaminadas a la realisació de un ideal de igualtat y de llibertat, y una major dosis de dignitat personal que no vol humillarse a implorar lo que per dret natural li perteneix.

Está clar que falta caminar, que l'ambient es corruptor y lliga molt, y que costa reaccionar contra

l'ambient y modificarlo. Si, a Espanya, poguessim espolsar dels esperits en engrunas de dogmatisme y de bestialitat qu' heredarem de nostres avant-passats inquisidors; si poguessim esser menos impulsius, y lligar una mica més curta l'imaginació y meditar quelcom més nostres actes y analizar las cosas que 'ns fereixen y 'ns irritan fins a descobrir las sevas causas, el proletariats espanyol hauría donat un gran pas.

Aquest pas no hi ha dubte que 's donará quan l'obrer, més advertit de tot aixó, cregui menos las tutelas y més en sí mateix, en sa iniciativa, cosa essencialissima si vol deixar de ser l'etern noy magsegat pels caminadors dels que 's cobran el tutelaje ab privilegis y possessions. Ha de compendre que ningú, absolutament ningú l'emancipará. Ha d'emanciparse ell mateix. Aixó ja es axiomátich. Déixis de representants y de sistemas representatius, que conduheixen a una mena de cacicats intelectuals. Procuri ferse conscient y obri pel seu propi impuls, que la direcció intelectual acaba en la lliassó del mestre y del llibre, y es tiranía y subjecció quan preté esser governamental.

Vágho comprenent aixís la minoria activa y posantho en práctica la classe proletaria, y altre y ben altre caràcter del símbolich Primer de Maig tindrán els nombrosos primers de maig que arreu arreu des-puntan.

JOSEPH PRAT

DOBLE ACCIÓN

Tanto en los países regidos monárquicamente, como donde impera la forma republicana, el régimen del salario ó la explotación patronal subsiste porque el Poder político, manejado por hombres de la clase que ejerce dicha explotación, le mantiene con todas sus fuerzas.

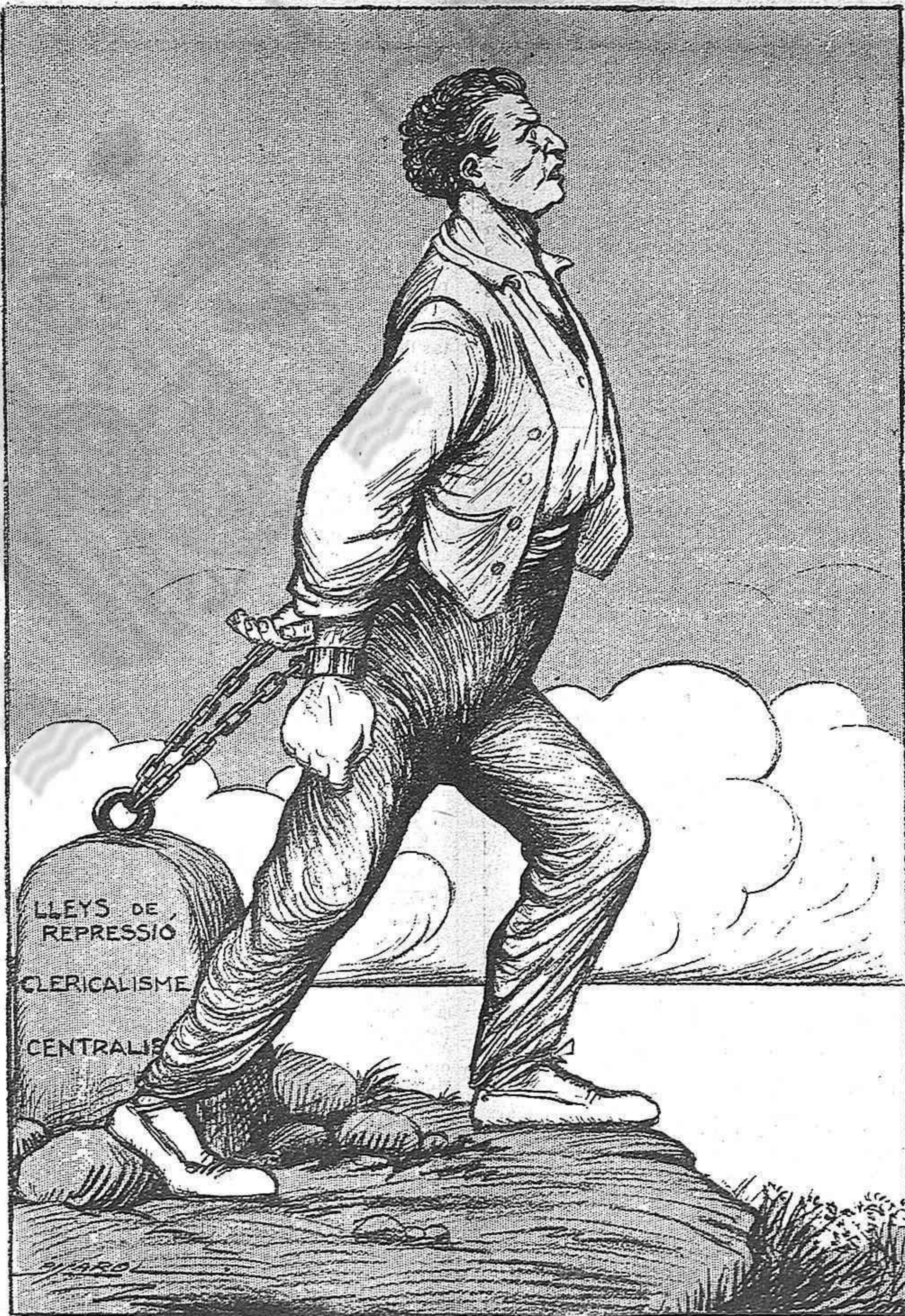
La acción, pues, de los trabajadores no debe ir solamente contra los que les dan un salario por su labor diaria ó los explotan como consumidores, sino también contra los partidos políticos que tienen por misión conservar el salario.

Y en tanto no tengan fuerza bastante para vencer a unos y a otros haciéndose dueños de aquel Poder y socializando los medios de producción y de cambio, su acción deberán ejercitarla unas veces en el campo económico, ya elevando el salario y disminuyendo la jornada de trabajo, ya abaratando, mediante la cooperación, los artículos de consumo, y otras en el político, oponiéndose a medidas que dañen sus intereses ó arrancando leyes que los favorezcan.

Luchar en un solo campo, abandonando el otro, es un grave error, que retrasa el triunfo definitivo de los oprimidos.

PABLO IGLESIAS

El centenari de la Independencia

Preparantse pera celebrarlo.

Examen de conciencia

HACE diez y ocho años, los militantes de las minúsculas entidades obreras madrileñas — a duras penas llegaba a diez su número — trabajáramos con empeño en la preparación de la primera demostración internacional obrera.

Ibamos a cumplir el acuerdo del Congreso de París, teniendo casi la evidencia de que a nuestro llamamiento no responderían arriba de veinte ó treinta centenares de obreros, y trabajáramos con entusiasmo, pero también sin descuidar ni un detalle, sin aborrrar ni un esfuerzo de nuestra corta inteligencia y enorme voluntad. ¡Si, como era de esperar, había defeción, que no pudiese nunca nuestra conciencia acusarnos de negligentes en el cumplimiento del deber!

Faltaban pocos días para la fecha temida por unos — ellos sabrán por qué —, lábaro de esperanza para los oprimidos, cuando se produjo un movimiento formidable de entusiasmo en la masa obrera, y en la demostración de mayo de 1890 figuraron no los dos mil ó tres mil obreros que esperábamos, sino veinte mil ó treinta mil. ¡Realidad superior aun a nuestras ilusiones!

Quien haya trabajado con toda su alma por ese ideal, moviéndose siempre entre la apatía de todos, luchando casi estérilmente por llevar el calor propio al hielo de la opinión; quien como premio de sus esfuerzos y como estímulo de sus entusiasmos haya cosechado la indiferencia cuando no burlas, injurias y sospechas, comprenderá bien cuán grande y cuán inefable sería nuestra alegría. ¡Alegría sin par!

Han pasado diez y ocho años. La nieve va cubriendo nuestras cabezas, las arrugas comienzan a surcar nuestra frente. Legionas de luchadores modestos y valerosos volvieron al no ser, y otros hemos dejado la vida de militantes, y no por falta de fe en el porvenir ni por haberse amortiguado nuestro amor al ideal más digno de ser profesado.

Los obreros madrileños abanderados para la lucha económica no han cesado de progresar, y este año tomarán posesión de un palacio suyo, comprado con los céntimos que cada uno allegó, un palacio espléndido, clavado en el corazón de la corte.

Y en general los mismos ó parecidos progresos se han realizado por doquiera.

Pero ¡ay! ¿podemos decir lo mismo de las huestes obreras abanderadas en los partidos y entidades de clase que pelean por la redención integral de la humanidad?

Los optimistas contestarán que sí sin vacilar, y aun lo demostrarán con el recuento de fuerzas. Dirán, y es verdad, que si en 1890 había cien núcleos organizados de esta índole hoy existen doscientos.

Pero esto no es progreso, sino fracaso. El Socialismo ha debido arrastrar a las masas en España; a las radicales por el perpetuo estado de disolución en que vivieron sus partidos, a las reaccionarias porque sólo el Socialismo puede darles la tierra y los medios de vida que les arrebató una desamortización absurda.

¡Que hay más núcleos organizados, que algunos centenares más de obreros y hasta dos ó tres intelectuales de valía pelean por el advenimiento del cuarto estado! ¡Triste y desolador consuelo el de los

que cuentan con los dedos las ventajas logradas por un ideal de tan soberana belleza que debió desde luego imponerse á todos los oprimidos!

Y cuando pase el tráfago de la Fiesta internacional ¿no deberíamos todos hacer examen de conciencia, preguntarnos si en nuestra conducta, en nuestra acción, en nuestra propaganda no habrá algo que sea obstáculo para los progresos, rémora para los avances?

Son malas las condiciones de la masa, ¡pero esta misma masa se ha organizado para la mejora inmediata! ¿Por qué?

Sincera, lealmente debemos buscar la explicación del fenómeno, que tal vez en ella radica la clave de la conducta futura.

JUAN JOSÉ MORATO

Madrid, Prisión celular, 28 abril 1908.

¿SEMPRE?

Será curiós saber qué pensa en Rockefeller de la festa del 1.º de Maig. Potser «l'home més rich del món» creu que perdria sas riquesas si, després del primer dia, en vinguessin un altre y un altre de sublim descomhort, de magnífica renunciació a la vida... Potser no hi ha pensat may ab el 1.º de Maig.

Tots els dias son iguals pera l'lluïtador fort que ha triomfat ó espera triomfar dels homes. Son diferents y d'una varietat tristíssima pera l'esclau, á qui fins la il·lusió, fidel companya del débil, abandona y oblida pera sempre. El 1.º de Maig es tan sóls un recort y no será may més una esperansa.

Sa inutilitat es ben certa. De qué serveix véuer que dins del Temps se renovan ó reforman las horas, que lo que va esser ahir, pot ser demá y será eternament? La felicitat viu en las cosas ignoradas. Més odiosa que la crueltat es encare la regularitat que hi ha en el fons de l'ánima humana. Ordre, passivitat, sumissió: heus aquí ls órgans severs, la forsa vital de la complicada máquina burgesa. Els dias que passen fan aquesta vella máquina á cada punt més forta, gayre bé indestructible. Solsament un destructor genial la podria perfeccionar... fentla á trossos.

—Hi ha una tesses de «persistencia de las vibracions» en l'espai y el Temps. Cap esforç se pot perdre. La ondulació més petita avansa envers l'infinit y s'fa gran, immensa, fins arribar á altres móns sotmesos á lleys ignoradas. Es la forsa, la energia increada que ha de viure sempre. Tal volta la festa del 1.º de Maig, insignificant per nosaltres, repercuteix en altres esferas pera la gloria.

Si es així, alabem de la terra la festa d'un dia, tot esperant el veritable triomf dels que pensan y lluytan.

RAMÓN SEMPAY

La Festa del Treball

(Variacions sobre aquest tema.)

V EYAM... treyem el full del calendari...
 «Mayo... primero—San Felipe, apóstol y mártir—Viernes—Luna...» Ay ay, y no diu en lloch que sigui la festa del obrero, avuy... Se'n devian descuidar, de posar-li; ó potser aixó del redactat dels santorals y la fundació dels pronóstichs vé de més lluny... Sí, deu ser aixó, perquè aquest Felip, apóstol y mártir, no fa pas cara de tenirhi res que veure ab las reivindicacions del proletariat. A menos que aixó de apóstol y de mártir... Ah, ja hi caych: Aquest senyor Felip devía ser apóstol del socialisme y mártir de la burgesia. De segur; y per aixó varen proclamarlo Sant Patró del hi de maig, de la festa del treball.

La Festa del Treball! Hermós lema, divisa espléndida, epígrafe gloriós pera la bandera dels explotats. La Festa del Treball! Títol simbólich que abarca tota mena de aspiracions: las aspiracions dels amichs del treball, entre 'ls quals indubtablement s'hi contarán vostres, y els anhels infinits dels amichs de la festa, entre 'ls quals tinch l'honor de contarmhi jo.

La veritat es que, si aném á primilharho bé, no sé pas qué volen dir ab aixó de la Festa del Treball. N'hi ha que la santifican á ulls cluchas, la practican ab escrupulositat, la celebran ab resignació voluntaria, pero, si han de ser sincers, troban que aixó de festejar al treball es una cosa molt tonta, casi ridícula... Y no s'pensis, no es que no 'ls agradi el festejar propiament dit, donchs molts d'ells festejan, sinó 'l treball, la personificació del treball en alguna xicoteta víctima de la explotació de un sindicat de cotillayres.

La Festa del Treball... Ja hi som!... Ja havém arribat al dia desitjat... Y ara ¿qué hem de fer? ¿qué es lo que mereix més dignificació, el Treball ó la Festa?.. Pera cumplir ab el precepte de la diada ¿qué es lo que 'm toca decidir? ¿haig de fer festa treballant ó haig de treballar fent festa?... Ecco el problema.

Y es qu' en aquest món tot passa extranyament. Quan un no té feyna, tot son traballs; quan un treballa, tot son festes. Ahir mateix, molts, sense ganas de treballar havían de treballar pera viure; avuy, ab ganas de treballar, no poden treballar perquè han de fer festa per honorar el Treball...

Está bé; fem la festa, pero festa complerta, un vagar absolut. Si no pot ser grossa, petita; però tota. Si no fem alló que s' diu una festassa, fem un festin com aquell que va fer en Baltasar.

Els treballadors avuy farán festa, la Festa del Treball, y pera celebrarla comensarán per llevarse dematí, anirán al meeting, á la manifestació, á la conferencia... Aixó, donchs, no es una vaga: aixó es un nús; un nús que 's lliga més fermament encare al engranatje social. El veritable vagar es un altre: el vagar meu, per exemple. Jo, que no he volgut ser capella per no dir missas y que he preferit sempre un vagar á una rectoria jo, avuy, no 'm llevaré ni dematí ni tart, no aniré al meeting, ni á la manifestació ni á la conferencia... Y tot ¿per qué?... Perquè ningú m'ha sabut desxifrar aquest laberintich intringulis de la Festa del Treball. Perquè ja ho he dit: al meu entendre si hi ha la festa hi sobra el treball; y si hi ha el treball hi sobra la festa. Y com que son cosas diametralment oposadas y un s'ha de decantar per

una ó altra, després de pensarmhi bé, 'm decanto per la última... y m'hi tumbo.

Ja sé que tot lo del món té 'ls seus pros y els seus contras, però en aquest punt concret y tocant á la diada del gloriós Sant Primer de Maig, val á dirho ab tota reserva: Aquí, més que festejar el treball, á lo que 's vá es á treballar la festa. Al menos aquest es el meu humil parer. No havém de ser pobres y tontos. El gran qué, la qüestió capdal, el sumum de la conseqüencia es aixó y res més que aixó: Passar la vida treballant, pero treballant sense cansarshi gayre... y treballar no més que per un ideal: per la Festa, per una festa perpetua, reposada y retribuïda.

Veritat que sempre es més edificant aixó que lo que fan la majoria dels nostres pastors: fer festa tot l'any, pera censurar y glorificar un sol dia al treball... el dia de la seva festa.

JOAQUIM AYMAÍ

Molts cops trobem homes incivils per excés de civilitat, aixis com d'altres importuns per massa cortesia.—Montaigne.

FESTA CIVIL

H EM de convenir lector, per pessimista (!) que siga la nostra afirmació, que ab divuyt anys, la festa civil del primer de Maig, ha donat ben pobres resultats. ¿Vol dir aixó qu'hem de renunciar á la grandiosa movilizació de forsas obreras que cada any s' efectúa en el món ó per tot abont la conciencia del proletariat no resta adormida, bressolada dolsament per una crudel dissort, en brassos d'una indiferencia suicida? De cap de las maneras. El primer de Maig deu haver d' afirmar tots els anys una nova data, un nou triomf envers la suprema redempció del proletariat. Aquest recompte de forsas que deu manifestarse ab tota mena d'actes que demostrin la vitalitat dels organismes obrers, equival á un nou avis qu' es fa á la burgesia pera arribar á la lluyta final, simbolizada en la generosa aspiració del treballador conscient de transformar l'humanitat en un conglomerat de germans abont no prevaleixi la lley del més fort.

Cal dirne quelcom d'aquest toch d'atenció. Els nostres obrers tinch per ben segur que no s'han donat exacte compte de la trascendencia de la festa civil d'avuy. En tots els tons y formas s'ha dit que la festa del primer de Maig no constitueix un dia de vaga més en el transcurs del any.

En aquesta festa prometedora d'altres diadas de joya pera tots els que treballan pera el seu millorament y el de tots els seus consemblants, s'ha de transparentar l'esperit de rebellió dels oprimits per un estat de cosas injust y artificios. La protesta ha d'esser vibranta, energética com propia d'homes segurs de la seva condició de puntals imprescindibles de la societat d'avuy. Sols d'aquesta manera logrerem que 'l crit de redempció trobi ressó en allá abont se fan cosas tan monstruosas com esmenar la planá á l'eterna mare naturalesa. Allavoras, sols allavoras, la data d'avuy será un grahó més en el ascensió triomfanta del proletariat envers la seva suprema lliberació. Altra cosa, un dia de festa més, sense recordarse de perseverar en la tasca compromesa en el dia d'avuy, no representa res més als ulls dels enemichs del poble treballador que matar tota solemnitat y forsa á la protesta obrera, renovadora, com esclat exuberant del cor de la primavera.

E. BACH

ESDE l'any 1900 fins á la fetxa
 —diu una revista financiera
 —els gastos del pressupost nacional han aumentat en 280 millions de pessetas.
 —L'aument, com se veu, no es un gra d'anís.
 —Y—anyadeix l'aludit pe riódich—no hi haurá un sol

espanyol que haji observat la més insignificant millora en un servey públich.

Es cert. Lo que tots els espanyols han observat es una disminució horrorosa en el contingut del seu portamonedas.

«En qué s'han invertit, donchs,—preguntém ara nosaltres—aquests 280 millions ab que desde 'l 1900 s'ha anat carregant el nostre ja prou feixuch pressupost de gastos?»

Las 60,000 sangoneras que, sóls en l'ordre civil, xuclan la sanch del país tenen la paraula.

Notas bélicas.

Las donas de Linares s'han amotinat contra 'l rector del poble.

¿Causa? Total res. A la qüenta el bon sacerdot tractava d'enviar á la Exposició de Zaragoza alguns objectes preciosos que s'guardavan en el temple, y las devotas de Linares, escamadas, Deu sab per qué, creyan que si las tals preciositats sortían del poble ja no hi tornarian més.

—¡Abaix el rector!—cridavan.—¡Si deixa marxar las joyas, no vindrém may més á missa!

Lo qual dona una magnífica idea de la religiositat de las donas de Linares.

Perquè ¡mirin que consolarse de perdre l'ánima, per la única rahó de que quatre trastos de més ó menos mérit s'han fet fondissos, es donar la gloria eterna per un preu molt barato!

Mil vegadas més lógica m sembla la insubordinació dels vehins d'Ascó (Tarragona).

Aquests al menos s'han amotinat per cosas de consums, qüestió que no deixa de ser bastant més

seria que la de las preciositats de la iglesia de Linares.

Y poch ha de costar de compéndreho. Las imatges, sense adornos, poden viure perfectament.

En cambi, sense pa y sense vi ¿hi ha cap poble que hi visqui?

La Gaceta del Celeste Imperio, entusiasmada fins al cap d'amunt ab la noticia que diu que ha rebut —vayin á saber si es veritat!— de que uns quants bromistas d'América han nombrat no sé qué á don Prudencio, acaba la soflama en que comunica al seu remat tan grandiosos aconteixement ab aquests dramáticos crits:

«¡Viva Lerroux! ¡Vivan los radicales de América! ¡Viva España redimida!»

Maravillosament xafat; pero ¿val á dir una cosa? Trobo que després dels referits vivas hi faltan aquests dos:

¡Vivan los 28,000 duros de la Argentina!
 ¡Vivan los mansos que manden otros 28,000!

El Vivillo, en carta que escriu á un parent seu, promet que farà declaraciones sensacionals.

No hi doném gayre fé á n'aquestas promesas. També en Tressols va prometre'ns declaraciones que farían posar els pèls de punta.

Y ja ho varen veure lo que va declarar. Res entre dos plats.

Y hasta crech que ni sisquera plats hi havia.

Las embusterías del diari de D. Prudencio no s'agotan may.

Parlant del mosso del café Suís, l'infelís Joan, conegut de mitj Barcelona, transmet y comenta una novela del diari de Madrid Las Novedades que, per lo vist, á falta de novetats, las inventa, pera secundar, probablemente, la campanya patriótica de don Cleodaldo, en la qual vé á dirse que la causa del suicidi del pobre Joan ha sigut la quiebra de la casa Millet á la que deixá 16,800 duros, capital que havia guanyat ab el seu treball.

Tan absurda novela dona peu á la Gaceta del tremolador de banderas y gran recaudador de contribucions rrvolucionarias, pera desbarrar contra 'l catalanisme y la Solidaritat.

Sápigam els enemichs de Catalunya, els lerrouxayres, que aixó dels 16,800 duros del pobre Joan del Suís es una filfa; qu'en Joan no havia colcat diners enloch, porque no 'n tenia cap, y que aquests 16,800 duros els ha inventat Las Novedades, pero que, en cambi, es veritat lo dels 28,000 duros que D. Prudencio va barrotarse, gastantlos ab lo que le dió la gana, com se gastará els de la nova suscripció vivint á París com un príncep de la Casa del Pueblo.

El servilisme clerical de La Vanguardia en la campanya contra 'l pressupost de cultura, es de las més fastigosas y hipocritas.

Sembla mentida que 'ls redactors d'aquest diari no s' donguin pena de continuar escribint en un diari que, del bras del avi Brusi, s' complau en embusterejar y falsejar la opinió dels que no 'n tenen y necessitan que un altre pensi per ells, com els succeix á la major part dels llegidors del Brusi y La Vanguardia.

La Vanguardia faria molt bé cambiant de títul; hauria de titularse «La Retaguardia.» Aixís estaria més en armonia ab l'interessat reaccionarisme de que fa gala per no perdre la suscripció mortuoria dels católichs.

No m' explico els apuros que, segons dinhen, passa el senyor Sallhehy ab lo del pressupost municipal de cultura.

Quan era ocasió de manifestar lo que 'n pensava, obehint els dictats de la seva conciencia, ¿no va votar llealment en contra?

Donchs, ja ha complert. Si la majoria del Ajuntament vol escolas neutras, á n'ell no li queda més que fer que acatar l'acort de la majoria, y si tanta repugnancia li causa avenirse á aquest extrém, ¡qué caramball dimittint y tornantse'n á caseta té bellament resolt el conflicte.

Perque, que s' desenganyi don Domingo, aixó de voler quedar bé á la vegada ab el Govern, ab el bisbe, ab els republicans, ab la familia, ab els gats y ab las ratas, no pot ser.

El senyor Echegaray ha sigut nombrat gerent de la Tabacalera.

¡Bona breva, don Joseph! Ara que pot ferho, els fumadors li demaném una cosa.

Tregui immediatament del repertori dels estanchs la obra La muerte en los labios.

Vull dir que 'ns fassi donar un tabaco que pugui anar més que 'l d' ara.

¿Quedém aixís?

REUS, 24 d' abril

El passat diumenge de Pasqua á las 3 de la tarde, á la sala de conferencias del Patronat obrer de Sant Joseph, passaren llista dels socis y foren pochels que faltaren á la conferencia del expressat diumenge, y tot per un bé que rifaren á benefici dels socis. Els diumenges que no rifan béns apenas hi han quatre gats y ab tant com supliran als socis y á tothom que no deixin de sentirne cap. Mes els socis y la gent no 'n fan cas; no cal que suplighin á ningú. Ara ja ho saben: si volen tenir forsa concurrència que rifin un bé cada setmana.

MOLINS DE REY, 25 d' abril

Molt m' extranya que en la nostra vila hi hajin vehins tan Andósos que s' creguin que 'l nostre esquilat (segons per qué) secretari obri sempre ab justicia en tots els seus actes públichs (dels privats no 'n parlo,) com la lley li mana.

Me sembla per demés recriminar novament certas cosas pera ferho entendre bé á n'aquests inconscients, tal vegada que 'l rodejan y 'l veneran no sé pera quins fins. Si están faltats d' un criteri sá que 'ls privi de veure clarament las sevas malesas y que ha estampat á la llum el nostre confrare Enlla, periódich que 's publica á la loca-

litat, no puch dilsh'hi més á n'aquests incréduls degenerats en política, que s' dignin anar á Igualada y que s' enterin dels actes caciquistas que durant la seva estancia per aquells encontorns havia efectuat aquest senyor, qu' ells saben y nosaltres volém dir.

CALDERS, 29 d' abril

Disfrutém en aquest poble de un ensotanat molt divertit. Encare no puja al cubell místich, tothom riu pensant en las bestias que anirà á dir. Ara las ha empresas contra el jovent que balla dihent qu' es la colla dels juheus, y que sabrá quí son els que hi van y que d' aquí poch temps no hi anirà ningú, caygui qui caygui.

Ens sembla, mossén Forquillas, que valdría més, pel bé que li volém, que no seguieixi per aquest camí de lluyta ó sinó li prometém xerrar cantantli totas las veritats.

PAU 27 d' abril

En aquest ditxós poble hi tenim, per la nostra sort ó desgracia, un regidor barberet que s' titula, sense serho l'livrepensador dels més adelantats, engrescant á la seva colla de marruecos petits ab tots els adelantats que no creu el seu enteniment.

El próxim passat dissapte, al efectuar-se l' enterro del nostre únich ensotanat, el regidor de marras va assistirhi ab la candela encesa y fent petons á la estora.

¿Que ho fa que 'ls regidors Ribas y Casanovas no van assistirhi?

Ho fa que aquests no s' volen cubrir ab mantos de hi pocresia.

LAMENTACIÓ

—¡Aláh, Aláh!, llum y guía dels bons creyents, gran Aláh, senyor de la hermosa terra qu' en la font deu del Corán, ¿vols ferme 'l favor de dirme d' hont surten els entrebanchs que 'm privan d' aná á assentarme al trono d' or y brillants dels meus pares amantíssims, dels meus avis immortals?—

Aixís sota una palmera, que per més contrarietat no conserva ni un sol datil, en Muley-Hafid está exhalant las sevas queixas, mentre's els quatre soldats que li serveixen d' escolta, uns quants passos més enllá, ajassats damunt de l' herba, roncan com uns animals.

—¡Aláh!—torna á dí el trist moro —¿Es que m' has abandonat?

¿Es que t' he agraviat en algo y ara me estás castigant sembrant mon camí d' obstacles y barrantme irat el pas? ¡Aláh de mas entretelas, incommensurable Aláh, no 'm deixis en aquest dupte, manifestat, treu el nas, romp 'l august silenci, parla, dígam del cert lo que hi há.—

Aláh, que desde fa rato está al Hafid escoltant, cansat de tanta xeringa, de tants crits y de tants ays, surt de dins d' unas chamberas y posantseli al devant, li díu mitj rihent, mitj serio:

—Se 'm figura, bordéges, que ab els anys que fa que corres per aquestos andurrials podrías ser menos tonto.

¿De qué t' exclamas, veymá? —¿De qué? Prou ho sabs de sobra. Jo, auténtich representant del llinatge del Profeta; jo, hereu de la noble sanch dels Muleys, Omars y Habbas, me veig avuy humiliat per mon germá, que 'm disputa la cimitarra imperial; pels francesos, que m' empaytan sense treva ni descans; ¡fins pels meus soldats, que 'm fujen sóls porque no 's puch pagar!

—Hafid, aixó que m' explicas no pot ser més natural. Cert que soch árbitre y duenyo de tot, pero ¿tu no sabs que Dios ayuda á los malos cuando son... —¿Es dir, mal llamp, que la pega que m' enrotlla es obra teva? —Cabal. Sense pertorbar las reglas del equilibri ¿com vaig á girar de cop la truya á favor teu? —Pero, Aláh... —Déixat de peros. El día que tú tinguis més caballs, y més canóns, y més barcos, y més homes, y més rals, y més astucia y més brillo que aqueixos fumuts cristians, aquell día serás l' amo. Mentres tant, ja ho sabs; callar y aguantar las clatelladas que 'l destí t' vaji donant.—

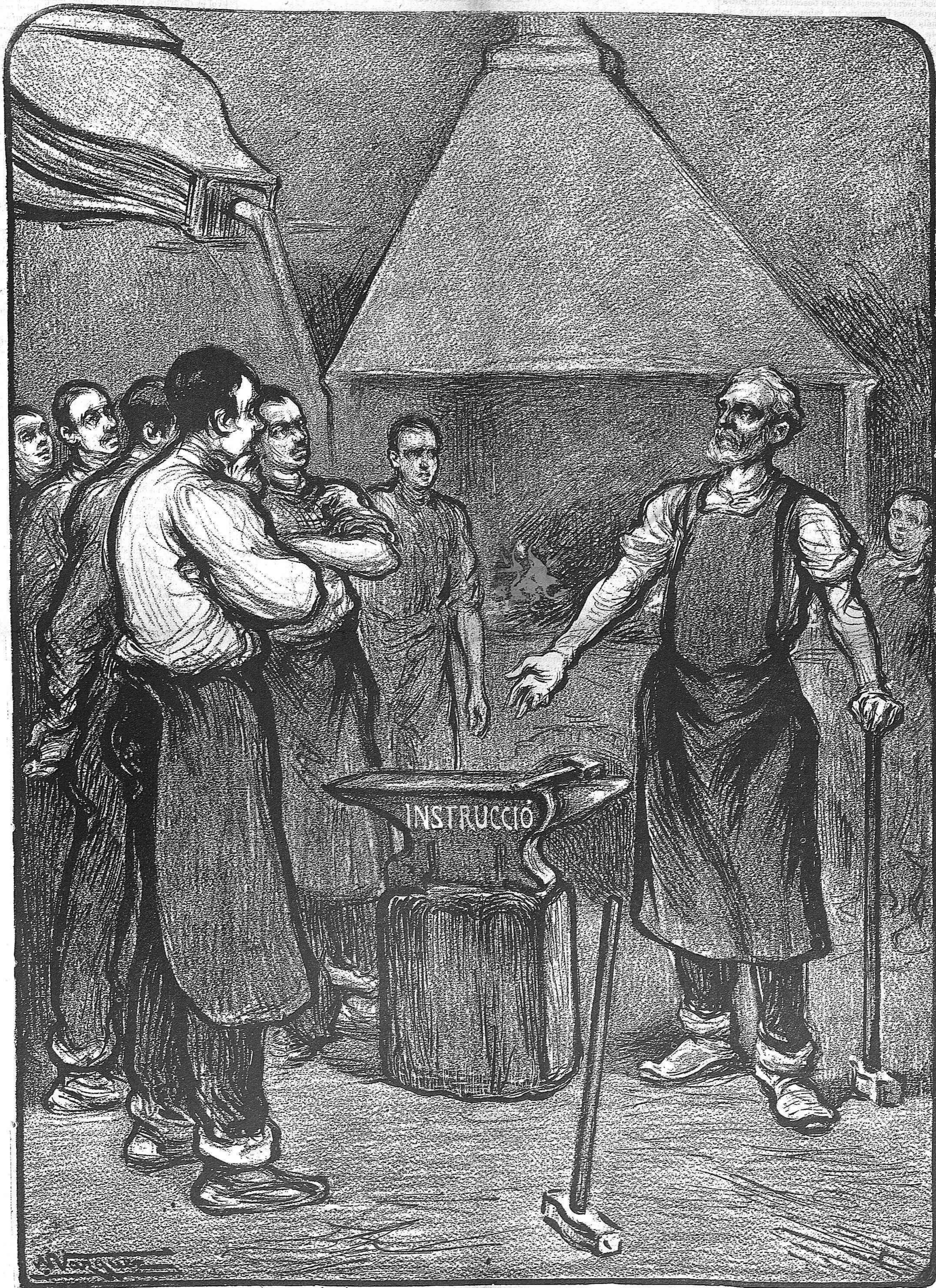
Se fon el bon Deu dels moros, en Muley estira el bras y, ab els ulls llamegant d' ira, dirigeix el puny tancat cap á las secas chamberas per hont se 'n ha anat Aláh.

C. GUMÁ

POLÍTICA D' ODI

ORDINARIAMENT, tant els industrials com els comerciants, fan la propaganda dels seus articles alabantlos desmesuradament; explican de una manera clara la bondat dels materials empleats en la elaboració dels seus productes; ponderan els excelents resultats del seu ús en la confecció dels vestits, si son telas, en el desarrollo del organisme si son aliments, en la solidés dels edificis si son materials de construcció. Ben pocas vegadas un industrial s' entreté en rebair l' article d' un seu competidor; s' entendria, y

La veu de la experiència

—Companys, la vostra redempció us l' haveu de forjar vosaltres mateixos en aquesta enclusa.

ab rahó, com á senyal de mal gust y de baixesa d'ánima.

Aquest hermós exemple dels bescantats botiguers y els prosaics fabricants, no saben imitarlo els intellectuals que defensen una teoria, els fidels que creuen en una religió y els engegats partidaris d'una idea política.

L'egoisme industrial y mercantil, que sembla tindria d'engendrar odi, no 'l manifesta en la lluyta pel profit particular; l'altruisme filosòfic, religiós ó polític, que tindria de generar amorosos sentiments, prescindeix del amor en sas manifestacions y fia solament en l'odi la victòria de sos ideals. Estranyas contradiccions d'aquesta més estranya condició nostra.

Lo lògic, lo natural fóra que 'ls catòlics, per exemple, creyents d'una religió de pau, de germanor, d'humilitat, prediquessin las excelencias de la seva religió mostrantse pacífics, fraternals, humils. La prédica per l'exemple s'ha considerat en tot temps com la millor de las propagandas. Res resultaria tan de segur efecte com l'espectacle corprenedor d'un bisbe tallat pel patró del que imaginá Victor Hugo en sos hermosos *Miserables*, com el d'un senzill capellá per l'istil del ja olvidat *Cura de Aldea*, com el d'un *Mistich* semblant al d'en Rusiñol. Una bona obra feta per un clergue fa més bé á la religió que quatre professons de Corpus.

Donchs, malgrat lo pacífic de la doctrina y lo bondados del procediment, els creyents d'aquesta religió de pau volen imposarse per medi del insult, del atac selvatge, de la rabia desenfrenada; en lloch d'atraure al disident, el llensan; en lloch de perdonar al enemich, volen destruhirlo. Es una Iglesia que aménassa sempre: ab Inquisicions y guerras en aquesta vida; ab inferns y purgatoris més enllá de la mort. Maleheix, excomunica, anatematiza, exila. Careix del bon sentit dels botiguers, limitantse á la defensa de lo seu.

En art y literatura passa exactament igual. No 's fá la defensa d'una escola ó una tendencia determinada per medi de l'elogi mesurat de sas qualitats y, sobre tot, per la producció d'obras capdals de las que s'imposan per la forsa de sa bellesa, sinó que 's busca la superioritat sobre las altrás escolás á forsa de rebaixarlas, no refusant cap mena d'ignobles ardits pera conseguirho.

Y no cal parlar de política, perque en aquest camp sí que res se confia á la propaganda del ideal propi, sinó á la despiadada crítica del ideal agé. Fem un abús de las paraulas *germanor*, *tolerancia*, *fraternitat*, etc., però insultém grollerament al *germá* si no pensa com nosaltres, no *tolerém* la més petita contradicció, y tractém despreciativament á qui 'ns sembla inferior. L'afany de combatre al contrari ens fa olvidar sovint la defensa de lo que pensém, y moltes vegades de nom y de fet deixém d'esser racionalistas pera esdevenir anticlericals, olvidém las ideas radicals pera fer campanya antisolidaria, doném més importancia á l'obra antilerrouxista que á la tasca de donar cultura al poble, els espanyolistas fan anticatalanisme y tothom dona més preferencia als *antis* que als *pros*.

Si tots posem nostra energia y nostres entusiasmes al servey dels ideals que sentim y ens limitem a defensar ardentment la nostra causa tant en las qüestions políticas, com en las religioses, com en las socials, las lluytas actuals no tindrian l'aspror selvatge que avuy tenen y tots plegats procurariem estudiar més las teorías que defensém pera predicarlas ab més conciencia y més convenciments. La defensa exigeix més coneixements que l'atach; per xó som més propensos al atac que á la defensa.

La política de defensar, exortar y practicar será sempre més humana, més feconda y més serena que la de atacar, insultar y enganyar que avuy generalment practican desde 'l catòlich intransigent al libertari exaltat.

JEPH DE JESPU

Desde París

27 Abril de 1908

SR. D. A. LÓPEZ.

AREGLATS els assumptos particulars que varen durme á la *ville-lumière* y com una compensació de las horas de neguit aquí passadas, he tingut la humorada de dedicar uns ratos á informarme de la vida que en son *desterro* porta don Alexandre Lerroux.

Y consti ans que tot que aquesta idea, que potser espontáneament jamay se m'hauria ocorregut, va sugerimela éll mateix. Li diré cóm.

Rodava jo un dia pel Bosch de *Boulogne*, quan de prompte, al aturarme pera deixar passar un luxós carruatge, m'adono de que á dintre d'ell, entretinguts en agradable conversa y tranquilament repapats, hi anavan don Alexandre, en Ferrer y Guardia (el de la *Escuela Moderna*) y la Soledad Villafranca.

Confesso que la visió del interessant *tercetto*, precisament en uns dias en que á Barcelona s'estava debatent el misteriós assumpto Rull, va ferme pensar, no sé perqué, una infinitat de cosas; pero la que sobre totes va surar en el torbellí del meu cervell, fou aquesta: ¿Qué deu ferhi en Lerroux aquí? ¿Cóm viu? ¿En qué deura ocuparse?

Y encarinat, per simple *sport*, ab aquesta idea, ja m'té vosté engolfat en febril campanya, resolt á satisfere la meva curiositat.

Ma primera intenció va ser anar á *interviewar* al senyor Lapuya de qui, ben ensabonat, esperava arrencarse manifestacions segurament interessants. Al efecte, vaig preguntar á un amic, que aquí ho sab tot y coneix á tothom, la direcció de don Isidoro.

—Ara viu al carrer d'Alesia,—va dirme.

—Ahont cau aixó?

—Al quint infern, més enllá del cementiri de Montparnasse, casi tocant á las fortificacions. Prengui el *metropolitá* y 'l deixaré á la vora.

Però succehí que, parlant parlant, vaig canviar de pensament. L'amic ne sabia un gabadal de cosas de 'n Lerroux, y la seva pintoresca narració va ferme desistir de la projectada visita.

—De manera que vosté l'ha vist á don Alexandre?—vareig preguntarli.

LA CARICATURA AL EXTRANJER

Al Vaticá

—Ep, fotógrafo, procuri qu' en el retrato 's veji bé la palla. Aixís els regalos al pobre *presoner* aumentarán.

(De L'Astno.)

—Una infinitat de vegadas. Es un tipo forsa curiós aquest home. Aquí hi ribém molt ab éll.

Y ab aquella espiritual verbotat, tan propia del llegitim parisench, va estarme'n parlant més de mitj' hora.

—La gent granada—va dirme—apenas si se 'n ha enterat de la seva vinguda. Ni sembla tenir cap interer en enterarse'n. Un amic de l' Anatole France li demanava l' altre dia la seva opinió sobre don Alexandre, y 'l gran escriptor va contestarli somrihent y ab aquella lentitut qu' es en ell tan expressiva: *Passons, passons a un altre sujet!*... (Passém, passém á un altre assumpto.)

—Pero 'ls emigrats, els revolucionaris...

—L' han calat desseguida, perque ell es home de poca *trastienda*, y ja no 'n fan cas. El pobre prou s' escarrassa, pregonant á bocadas y ab veu de clarinet las sevas grans relacions. Sempre surt ab els mateixos noms: en Magalhaes Lima, en Guerra Junqueiro, en Furnemont, en Costa, l' Estévez... Els que 'l senten se miran uns ab altres y riuen, riuen com uns benaventurats, procurant, naturalment, que don Alexandre no se 'n adongui massa.

—¿Ab qui 's tracta ell aquí?

—Lo que 's diu tractarse de debó, ab ningú que tingui cara ni ulls. Es massa *gran París* pera anar á fer cas d'aquests fabricantets de revolucions á plaso fixo. Y aixó qu' ell, desitjós d' adquirir coneixen sas, signu las que signu, no pert ocasió de freqüentar els llochs ahont s' hi reuneixen extrangers bulangueros. Ignorant com ignora tots els idiomas, resultan d' una gracia colossal els esforços que fa

pera parlar á cada hù ab el seu. Si 's topa, suposém, ab un rus, li diu tot serio: *Isba, pope, caviar, mujick, Boje Tsara Krani*. Si parla ab un inglés, li surt ab l' *Habeas corpus* y l' *Rule Britannia*. Si veu á un japonés li crida: *Banzai, banzai, Yokohama!*... ¡Qué més! Dias enrera, pera guanyarse las simpatías d' un capellá polach que ha hagut de fugir de la seva terra, al mateix temps que li estrenyia la mà, li deya ab la major frescura: *Agnus Dei qui tollis peccata mundi*.

—¿Ahont está instalat don Alexandre?

—Al *Hotel Moderne*.

Agotada al fi, y no per cansanci meu, la deliciosa *causerie* del ben informat amic, després d' agrahirli els preciosos elements que ha aportat á la meva *enquête*, m' arribó á la plassa de la República y m' quedo un rato contemplant l' hermós edifici que se m' ha indicat com á domicili de 'n Lerroux. —No ha tingut mal gust, l' home—penso. En efecte, l' *Hotel Moderne*, immens, espléndit, admirablement situat, es un dels millors de París.

Però, al preguntar per ell á l' administració, m' diuen que ja no s' hi está. —El trobaré al «Hotel des Grands Boulevards», *rue Vivienne*,—anyadeix un amable empleat, després de consultar un llibre.

—¿Mercil!—Y en marxa altre cop.

Enclavat entre 'ls bulevards dels Italians y Montmartre, la situació del carrer *Vivienne* es magnífica. Y estudiantla y filosofantla ab detenció, 's veu el bon nas de don Alexandre al elegir el seu nou allotjament, tot y sent una mica més modest que 'l que fins ara ocupava.

No gayre lluny hi ha el *Credit Lyonnais*; tocant

allí mateix, la *Bolsa* y un poch més enllá el *Banch de Fransa*, es á dir, els tres grans dipòsits dels quartos d' aquesta ciutat opulenta. Y si lo qu' en Lerroux vol es divertirse, tampoch ha triat malament. En un perímetre relativament poch extens hi ha el teatro de la *Gran Opera*, el *Novetats*, l' *Opera Cómica*, el *Vaudeville*, el *Varietés*, el *Folies Bergere*, el *Gymnase*...

Un dependent del Hotel, ocupat avuy per don Alexandre, respón sense dificultat á las mevas preguntes. Sí; *monsieur Alexandre* viu allí, pero fa poch temps y ell, en veritat, no 'n sab gran cosa del *redoutable exilé*. (Aixó de *redoutable* ho diu ab un tó, que fins imposa respecte.) Visitas no 'n reb; casi sempre menja fora de casa y á las nits, ab certa freqüencia, retira bastant tart.—Y *voilà*: aixó es tot.

En aquest moment entra un senyor que m' saluda ab molta amabilitat y que al sentir que jo dich que soch de Barcelona, fent esforços pera dominar una agitació que no 'm passa desapercibuda, se m' acosta.

—¿Pardoni!... ¿De la capital de Catalunya es vosté?

—Sí, senyor.

—¿Qué 'n sab de la subscripció oberta en tots els centros radicals pera pagar els gastos de *monsieur Lerroux*?

—Jo, com se pot suposar, li contesto arronsant las espatllas.

—Pero, ¿es cert que s' ha obert aquesta subscripció?— torna á dirme, com més va més impacient?

—Bé he sentit parlarne.

—¿Y vosté creu que donará resultat, que podrá seguirse explotant mesos y mesos?

—¡Oh! Aixó depén...

Durant lo menos quinze minuts va estarme 'l bon senyor amohinant ab la subscripció ditxosa.

—¿Ahont els guardan els fondos?... ¿Son moltes las societats que s' han compromés á pagar?... ¿No 's diu lo que portan recullit?

La seva curiositat, manifestada potser ab massa vehemencia, resultava no obstant molt disculpable. Era l' amo del Hotel.

Demá emprenc el viatge de retorn.

Seu afectíssim,

J. CAMPS Y BALLESCA

VOLDRIA...

Voldria fer un viatge cap á llunyana terra aná á diná á Inglaterra sopá en un *Bar* francès, dormir á Filipinas y disfrutar á tot pasto, pero que tot el gasto un altre me 'l pagués.

Voldria allá á la costa tenirhi una torreta per prendre la fresqueta al temps de la calor, y ahont, tranquil gronxantme, en nits claras ó foscas m' anés ventant las moscas un tipo engrescador.

Voldria un jorn trobarme en un país de guerra, quan van cayent per terra mil morts y mil ferits, sentint xiular las balas, els tochs de las cornetas y entre las bayonetes fugir com els mosquits.

Voldria un automóvil que res el pogués torsa, de cent caballs de forsa, ben gran y ben provehit, y omplir ab ell de cadavres camins y carreteras, corrent horas enteras com un mal esperit.

J. STARAMSA

SECCIO OBRERA

Marxas divergents

ERÁ cert, perque no pot menos que serho atesa la mateixa forsa de las lleys físicas que regeixen al univers, que 'l món marxa; pero aqueixa marxa, mentres els uns es de avans, pels altres ho es de retrocés, segons el punt de vista en que 's mira. Es com alló que deya

el sargento del quènto:—*Media vuelta á la derecha es lo mismo que media vuelta á la izquierda; pero es completamente al revés.*

Pels que treballan, lluytan y sofreixen, la marxa del món es avansant, progressiva, com necessariament té que serho en llògica; mentres que pels que no treballan y á costa del treball dels demés viuen, aqueixa marxa es un retrocés, una funció retrògrada, anómala y il·lògica.

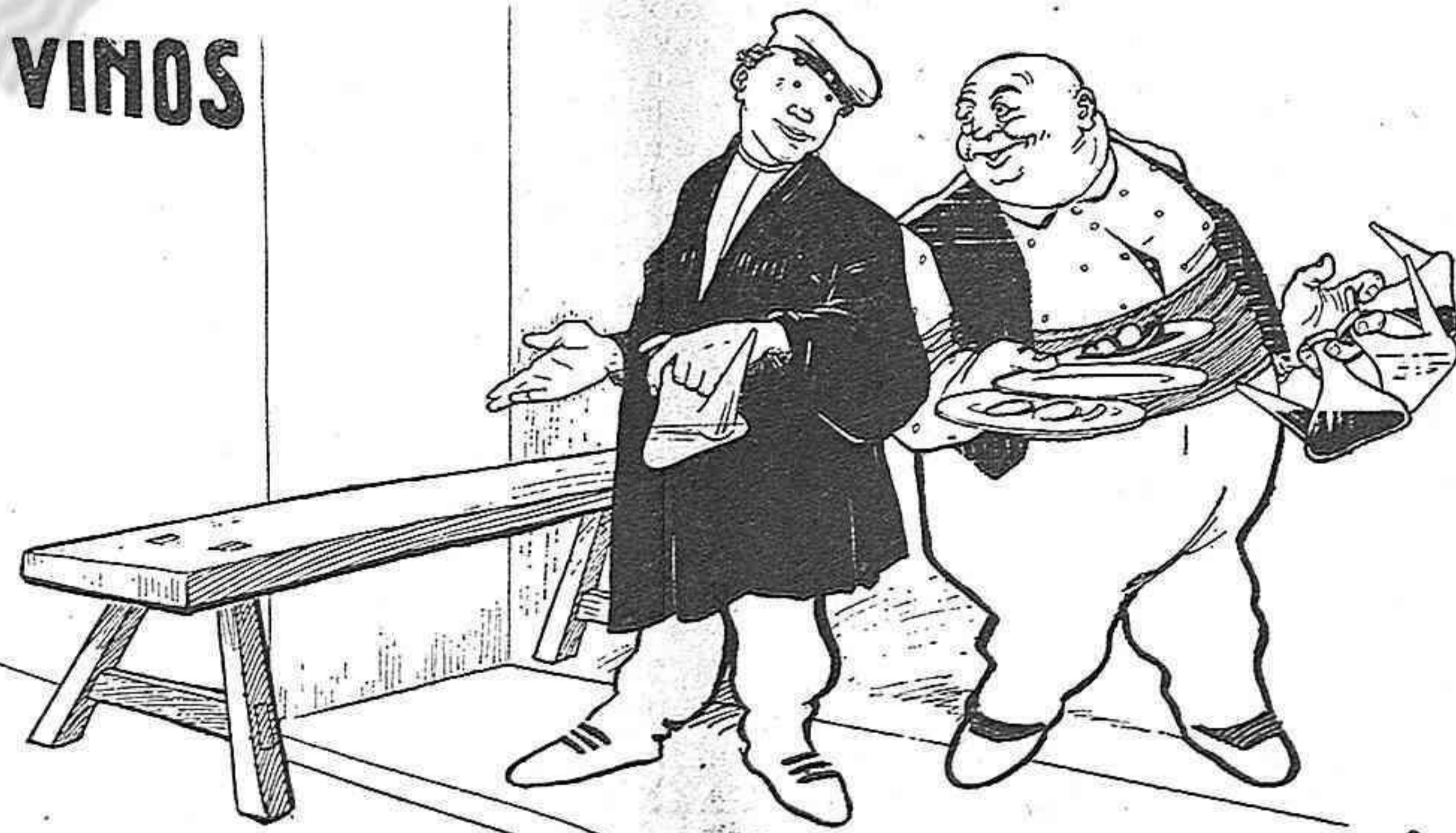
Més ben dit; il·lògica no ho es; nó, perque 'ls que s' oposan als avans del progrés moral y físich de la humanitat; els que en compte de millorar se s' empitjoran cada dia més; els que en lloch de imitar als homes que compleixen una missió en sa labor preparatoria del pervindre no fan sino posar els obstacles que poden pera que aqueix pervindre arribi tot lo més tart possible, ben mirat son llògics ab ells mateixos, ab sos principis y ab sos antecedents.

Els saben que 'l progrés redimirá al obrer, llibertantlo del jou de la explotació que avuy sofreix, y no volen que l' obrer se redimeixi; ells están ben convensuts de que 'l pervindre no existeix per ells, puig comprenen que están destinats á desaparèixer com entitats inútils en el pervindre, y, naturalment, aixecan totes las barreras que poden al objecte de evitar que aqueix esdeveni arribi prompte.

En sas perversas maniobras se valen dels recursos més impúdichs, de las malas manys més immorals, y, mentres tant, mentres l' obrer treballa y espera, els burgesos quebran fraudulosament, embutxacantse 'l pa de milers de familias, com acaba

Avans d' assentarse

VINOS

—¿Ja es segur aquest banch, mestre?

—¿Per qué ho preguntas?

—¿Qué sé jo!... Com que ara diu que á molts *banchs* no sé qué 'ls hi passa...

de succehir, sense anar més lluny, París y á Barcelona, repetintse 'ls crabs ab gran escándol dels elements que 's descrimen pel foment de la producció, de la riquesa pública.

La copdicia d'aqueixa gent no té fre, contrastant ab la modestia dels quins tot ho produheixen ab la personal activitat; y per saciarse d'una riquesa que no 'ls perteneix, son capassos de las majors vergonyas.

Els son els que estafan tres mil milions de franchs negantse á pagar els compromisos contrets ab l'Estad, manat y dirigit per burgesos com ells, conforme s'ha probat que ho venian fent els explotadors del petroli als Estats Units.

Els son els que rebutjan en las Cambras parlamentarias una llei plena d'esperit humanitari, en la que 's reconeixia el dret al treball que indiscutiblement assisteix al obrer en general y á tot el que vol treballar, en particular, com ha ocorregut á Londres recentment.

Els son els que roban las caixas de las societats constituïdas ab la mateixa facilitat que 's dissipa 'l fum, rihentse cinicament dels companys que han sigut prou babiecas pera deixarse robar, com ha passat últimament á Madrid.

Els, finalment,—pera no fer interminable la llista,—imposan á sos obrers el manament de que no donguin fé de presencia á la festa internacional del 1.º de Maig, com ha succehit enguany, y 'ls anteriors, y succehirá en els que han de venir, dintre y fora de Barcelona.

No, companys; qui així 's conduheixi se llença de cap al descredit, y com més abundin aquests abusos més impossible se farà la vida del capital. Deixeu qu'ells caminin al revés, y seguïu vosaltres en vers las generosas solucions de redempció humana.

La festa del Treball, á cada any nou que 's celebra, més va apropantse la apoteosis final; y seria insensat per part dels obrers retrassar aquesta apoteosis, perque significaria donar part y ajuda á quins els hi negan tots els drets.

Deixeu que 'ls burgesos, com ha fet un d'ells á Premiá de Mar, despatxin de sas fábricas 'als companys que 's constituïhen en associació, convenuts, com tots hem d'estarne, de que la unió es la forsa.

Deixeu que 'ls privilegiats quebrin fraudulosament, robin las caixas de sas societats y estafin als Estats qu'ells mateixos gobernan, mils de milions.

Deixeu, sí; totas aqueixas quebras, estafas, robos, coaccions, immoralitats de totas menas exercidas sobre vosaltres y vostras suhadas pera ofegardos la veu de homes lliures, lluny de detenir un sol instant vostra marxa cap al progrés y la redempció humana, no fan sino apressurar la conquista del un y de l'altra. No la detenin, no, perque la mateixa iniquitat de tals fets posa de relleu la virtut dels humils y la desaprensió dels poderosos, imposantse el triomf de la justicia y del dret universal.

Vosaltres, companys, els que heveu celebrat ab entussiasme la benhaurada festa del Treball: ¡Endavant! ¡Esforseuvs pera que 'l caliu del entussiasme no 's refredí! ¡No afliuixen en l'enardiment de vostre impuls de emancipació!

Penséu que, com més avansaréu vosaltres y més retrocedirán els burgesos, més próxima será la victoria; més distancia hi haurá entre 'l capital y 'l treball; més fondo será 'l abim entre explotadors y explotats y que com més fondo, més difícil se farà omplirlo ab infamias y atropells, fentse impossible deixar caure damunt de vostras espatllas 'l argolla del esclau, com succehi després de la desgraciada convulsió del 89.

Els que treballan y els inútils s'han fet incompatibles. Deixémlos que caminin enrera, en son camí de miserias, els cranchs que viuen de las suhadas agenas... Nosaltres caminem endavant, endavant sempre, demostrant que no sols som els més, sino també els que doném exemple de la més escrupulosa moralitat.

N. BAS Y SOCIAS

EN "TANT-ME-FA"

¿Vostés no 'l coneixen á n' en Tant-me-fa? Donchs es un subjecte com molts poch n'hi ha. Res el preocupava ni res el conomou; la seva figura ja ho indica prou. Gras com un toino, (dit sigui ab perdó,) no sab qué son penas aquest sant varó.

Li fugí la dona ab un oficial de caballeria pels vols de Nadal; y quan me pensava véurel affigit, me 'l trobo qu' estava bastant divertit. —¿Que no 'n sentíu pena, li dich extranyat, que la vostra dona us hagi guillat? Y com unas Pasquas me va contestá: —Ho sento pel tonto que se 'l emportá, donchs, mal m' está el dirho, la dona era un mort y m' he tret de sobre un gros desconhort. Per 'xó fins las gracias li tinch de doná, perque de la dona... á mí, tant-me-fa.

Fa set ó vuyt días á n' en Tant-me-fa, molt mansa la dona se li presentá, y aixís com vivian avans separats, desd' ara ja tornan á viure plegats. Si acás li preguntan com es tot aixó, ell dona molt serio

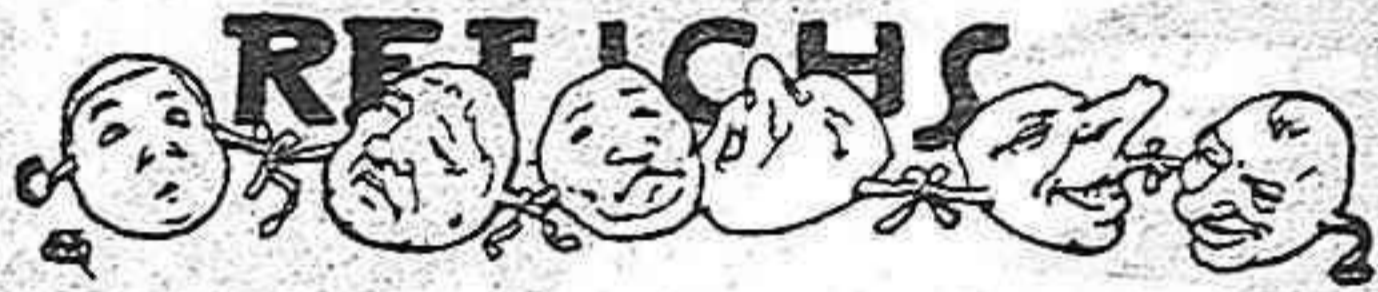
per contestació, que sense una dona no hi pot viure pas, puig de la corbata no se sab fe 'l llas y aixís qui li fassi no té de buscá. Y diu:—Si murmuran... á mí, tant-me-fa!

No cal que li parlin á n' en Tant-me-fa, de que mestre Toni no sab goberná; perque 'ls hi contesta sense tó ni só, que si d'altres puján... ho farán pitjó. Lo qu' es en política no 's vol pas féa, y si 'ns desgobernan... á n' ell, tant-li-fa.

Un día que queya á bots y barrals la pluja, vaig véurel que anava descals y sense parayguas pel mitj del carré. Y quan jo vaig dirli, mirant pel seu bé, que alló no ho trobava conforme del tot, me va contestarme com un tabalot: —Si porto parayguas y 'm poso 'l calsat quan plou, als dos mesos... ho tinch espatllat.

—Mes, si per desgracia us encostipeu, vaig dirli, sens dubte que més hi perdreu. —¡Oh! ¡cál!... va respondre'm, may faltan doctors que refredats curin, y mals més pitjors. —¿Y si no hi ha cura?... jo vaig insistir: ¿No sabeu, borrango, que us podeu mori? —¿Qué vol que li digui? me va contestá. Si per cas me moro... ja ho sab: ¡tant-me-fa!

LLUIS G. SALVADOR

REFLEXIONS

VEJIN si poden lligar aquestas dugas moscas per la cua. Dedicantse la Gaceta dels xinos un dels seus divertits autobombos, per haver sigut —diu—el sol diari de Barcelona que ha sapigut parlar clar en l' assumpte de la actual crisis financiera, escriu en el número del dilluns:

«Nuestros más encarnizados enemigos no se recataban de confesar que el único periódico sincero en las actuales circunstancias es *El Progreso*, que no guarda ni tiene para qué guardar respetos á los que ni siquiera merecen el título de caballeros...»

Pero 'l grandíssim... clown, olvidantse segurament de lo que acaba de manifestar, ens surt algunas ratllas més avall ab aquesta pata de gallo:

«El pánico reina en todas partes y la indignación de los catalanistas por los artículos de *El Progreso* es muy grande.»

¿Com quedém, donchs? Primer, els seus enemichs li diuhen qu' es *el único periódico sincero*.

Després, els mateixos enemichs se mostran indignats contra ell.

No troban que aixó resulta una parodia de las gallardias d' aquell senyor que tan aviat diu: *Para valiente, yo, com agafa tremolós el tren y se'n va á París* pera evitar que la Justicia el tanqui al quarto de las ratas?

El grrran periodista, el grrran revistero, el grrran Cervantes de la literatura lerrouxiana, enemich de la Reforma de Barcelona y del Pressupost de cultura, el Baró de la Gaceta Xina, D. VINO AIXA, extint d' arcalde de Valencia, continúa en la tribuna de la premsa prenent posicions y actituds esperant que 'l nombrin de Consums, tota vegada que ha renunciat á la má de D.ª Leonor, ó sigui la concejala que pretenia com á bon práctic d' un Ajuntament valenciá de tristos recorts.

Ara l' han nomenat president d' un nou baluart republicá; un'altra capelleta per quan vinguin eleccions y poder entre tant continuar fomentant la suscripció para poner á disposició del Sr. Lerroux fondos políticos, fondos que don Prudencio, práctic en la materia, procurará segurament distribuir en la mateixa forma que aquells 28,000 duros de mi vida.

—Ja ho sabs, Jordi? —No pas tot, Joanet. —Espanya 's prepara pera celebrar la Independencia. —¿Quina Independencia? —La seva. —¡Uy, que deus parlar de temps!...

Tres ó quatre infusoris bonaerenses han creat una *Federación Republicana Española* adherintse á don Lacandru y proclamantlo jefe indiscutible.

L' ide.l d' aquestos anyells hispano-americanos es que l' héroe de Rubí vagi á América á acaudillar aquellas huestes revolucionarias.

Aquest es l' ideal d' ells. Y el nostre també.

Ja era hora. S' ha proposat á la Junta de la Moneda l' estudi de la tan cacareada qüestió dels duros sevillanos.

En Moret vol que 's nombri una ponencia que 's decideixi á retirarlos de la circulació.

Ens en alegrém. Unicament voldríam que la mida 's fes extensiva á altra mena de sevillanos: els de la política. Y allavoras el senyor Moret hauria de ser el primer de deixar de circular. Perque es dels que 's veu d' una hora lluny.

—L' ex ministre senyor Weyler ha vingut á Barcelona, y ha vingut, segons s' afirma, per ser padri d' una boda. —Ara m' explico 'l per qué li lluhia tant la roba.

En Sanchez Bustillo, ab tot y ser tan petit, es l' home de las grans pensadas. Ara diu que aumentará 'ls ingresos de la nostra Hisenda, ¿may dirian cóm?

Descubrint sense contemplacions tota la riquesa oculta. Verdaderament aquest minúscul economista té cops ben amagats. ¿Qué més riquesa oculta que la seva gran ignorancia?

El favorito Cambó, prosseguint en sa campanya de propaganda dretista, está preparant una conferencia política que donará aviat á Tarragona. Entre la gent del llamp, corren ara vents molt lliberals; per lo tant li recordém aquell ditxo: *A Tarragona, manóan.* Si á n' en Francisquet li passava alguna cosa, ja sé 'ls de la dreta á qui donarian la culpa. Al manxayre.

Llegim en un diari que 'l senyor Marial y algún altre diputat anirán molt aviat á fer una visita á las possessions espanyolas d' África. Consolis el senyor Marial y 'ls seus companys. Consolis pensant en aquella frase de moda: *No son todos los que están, ni están todos los que son.*

El fill del senyor Maura va arribá y en Cambó, que al moment se n' enterá, va anarse'n tot seguit á Besalú... (En Cambó es un xicot molt oportú.)

NO MATARÁS...

Del mal s'ols trioma el bé. Jesucrist.

Y 'ls homes van matant. Tota la terra está regada ab sanch. Tant el salvatge com el civilisat, en la seva obra no mes s' hi veuhen victimas; desferas que 'ls sanguinaris llensan. La Justicia com á filla dels homes, no es molt mala.

Res més lògich que 'l crim. Els nostres vicis fills del ambient social, se desarrollan, y la gran societat, egoista sempre, va pecant y jutjant y segant vidas. Regna l' egoisme y 'l rigor es forsa y la forsa rigor. Tots els que cauhen á l' acció poderosa y inflexible de las lleys del cervell, son infelissos.

Y 'ls homes van matant y tots s' assemblan y fan bonas las lleys que necesitan per débilis, inferiors y rencorosos fins á la crueltat. La feyna humana, obra digna y hermosa, altruista y noble... casi no s' veu. S'ols el passat impera y fa trist el present, odiós y horrible. —Ferma fe'n l' avenir, noblesa d' ánima, pietat pels desgraciats, fer bé á tot' hora... l' home no ho té aixó avuy.

Potser un día perdonará tothom ab cor magnánim y assolirá una pau que avuy no cerca. ¿Del mal s'ols trioma el bé? La missió nostra té eixa finalitat; per bé ab viva ansia. El jorn que 'ls racionals personas siguin no matarán els homes á sanch freda...

ANDRESITO

ACUDITS

Un senyor de Barcelona ha adquirit una hisenda, y lo primer que ha fet ha sigut construhirse una magnífica torre de recreo, davant per davant de la masoveria, que de tant vella casi s' está cayent.

Allá passan el propietari ab la seva familia una part del estiu, franquejantse ab el masover. Un cap-al-tart, senyor y masover s' están á l' era prenent la fresca. —¿Quina vista tan hermosa—diu l' amo—la que disfrutém vos y jo en aquest admirable país! —Sí, senyor, ja ho pot ben dir—respon el pagés—pero la que jo goso desde casa es molt més bonica que gosa vosté desde la seva torre. Perque jo al treure 'l nas veig la torre de vosté tota voltada de jardins, y vosté ha de veure sempre el meu pobre casalot, que no sé com encare no li ha vingut l' idea de tirarlo á terra.

Un jove explica que va naixer bessó. —El meu germá—contava—no va viure més que alguns días, y el meu papá diu qu' era tant lo que 'ns semblavam l' un al altre, qu' en els primers moments no sabia pas de cert quin era 'l viu y quin el difunt.

Un soldat va á confessarse. El capellá:—Ahont está Déu? El soldat:—Si no s' ha mudat, deu estar al mateix lloch abont estava l' any passat. El capellá:—Ego te absolvo. Ja pots anarte'n.

SOLUCIONES

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—Ca-na-ri.
- 2.ª Id. II.—Car-bó.
- 3.ª MUDANSA.—Gat, got.
- 4.ª TARJETA.—La alegre trompeteria.
- 5.ª CONVERSA.—Ramón.

6.ª ROMBO.— R D O S R O M E U S E T U
7.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Gumerindo.
8.ª GEROGLIFICH.—Un borni te un sol-ull.
Han endevinat totas ó part de las solucions, els caballers: Francisco Carré, Vicens Borrás, Sasret de Esparaguera, Pep Navarro, Juanito Sodrlo, Antonet de Villanova de Segriá, Un sardanista coix, Froilán (a) Mus, Antich Gallart y C.ª, Miquel Grau, Ricardo Palomero y Cándido Piqué.

ENDEVINALLAS

XARADAS I Una lletra la primera, es beguda la segona, també la tres, lletra dona y musical la darrera. Ara, busca y donat manya pel tot, lector estimat y veurás que 'l resultat será provincia d' Espanya. F. JOANET

II Hu-dos-tres com el dos-hu de la Prima-dos-tres-quarta vigila si acás jo passo per davant sa dos-tres-quatre. SISQUET DE PAILLA

ANAGRAMA Ab en Tot va questionar per un tot, ahí en Marsal y enfadat li va tirar sens tocarlo, una total. MUSCLUS

ACENTÍGRAFO M' agrada la meva tot, (deya una vella formal) perque sempre va total y perque ja té xicot. CARLOS B. FONTAS

ROMBO Substituhir els punts per lletres de manera que llegidas vertical y horizontalment, diguin: 1.ª ratlla; consonant; 2.ª, en las cassas; 3.ª, per molts fumadors; 4.ª, nom d' home; 5.ª, població catalana; 6.ª, número y 7.ª, consonant. UN QUE ESTÁ ENAMORAT

EMBUT NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	—	Partit.
8	9	5	9	6	6	2	1	9	—	En las Donas.
8	7	1	7	9	8	9	—	—	Nom de dona.	
8	9	1	1	2	1	—	—	—	En pobles.	
3	7	6	9	1	—	—	—	—	Nom de dona.	
3	2	1	9	—	—	—	—	—	Fruyta.	
2	6	2	—	—	—	—	—	—	Lletra.	
8	9	—	—	—	—	—	—	—	Lletra.	
1	2	—	—	—	—	—	—	—	Nota musical.	
5	2	—	—	—	—	—	—	—	Lletra.	
6	9	—	—	—	—	—	—	—	Nota musical.	
3	7	—	—	—	—	—	—	—	Arbre.	
3	2	—	—	—	—	—	—	—	Lletra.	

TARJETA

L. TIÓ RICA CAPELLADES

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas el titul de una sarsuela castellana.

R. A. (a) PAU DE LAS CALSAS CURTAS GEROGLIFICH N I A

A. LLAURADÓ MONSERY

CORRESPONDENCIA

Caballers: Mariano Nogués (a) Dos ratolins, Joan Romagosa, A. Met, Amadeu Rabassa, Isidret de Gracia, Colla del pebot de Granollers, F. Cervelló, J. Panxo Pinxo, Coll de Clau, y Mariano Tayá: No 'ns acaba de convencer.

Caballers: T. Caballer, Salta tauells, V. Borrás y Baiges, Narcís Viadé, Petador, y Francisco Carré: Entran en torn.

Caballers: Roch Montanya y Pla: No 'ns acaba de satisfier.—Johannu.: Se 'l complaurá. Respecte á la titulada *Ensomni*, devia inutilisarse, donchs no l' havém trobada enloch. Traballets en prosa; si están bé, molt será que no poguem colocalos.—Ll G. Salvador: Rebut el fragment extraviat, y gracias. Ramonet de Reus: No m' atrevixo á publicarli. Es massa nocontentsvuytista aixó. Paquíus Reusenens: El xisto es poca cosa.—Pere Alegre: La composició que 'ns envia fa massa poch honor al seu apellido. Volem dirli ab aixó qu' es massa trista, patética y concrosa. Un poeta nou: M' agrada la modestia! Lo que no m' agrada es la poesia. Quan sapiga qué cosa son assonancias, ja m' escriurá. Manel Noël: No hi ha de qué darlas. La d' aquesta setmana tampoch va malament, encare que pecca de floresca.—Pesoj Alas y Sagraf: Máximas per máximas, preferim las de Salomé.—Manuel Iglesias: Per no haverhi res... no hi ha ni ortografía.—E. T.: Té poch interés.—B. Ll. y V.: Lo mateix li dihém.—P. T. O.: Es molt local tot aixó.—J. P. y A. R.: No 'ns es possible insertar las cartas que 'ns envían, per diferents motius.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carter del Oim, número 8 Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Un tirador qu' erra el tret

En MORET:—Pero ¿que no veu qué fa?

En MAURA (en veu baixa):—Calli, home, que ja era aquesta la meva intenció.